



FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Budget för landskapet Åland år 2000

1999-2000

nr 1
FR nr 4
FM nr 1-35

SAMMANFATTNING

Landskapsstyrelsens förslag

Landskapsstyrelsen föreslår att för landskapet Åland antas en budget för år 2000 uppgående till 1 284 564 000 mark.

Motionerna

I anslutning till budgeten har 35 finansmotioner inlämnats.

Utskottets förslag

Utskottet föreslår att budgeten godkänns med de av utskottet föreslagna ändringarna och att finansmotionerna nr 1-35/1999-2000 förkastas.

Det viktigaste ändringsförslaget innebär att projekteringen och byggstarten för tingshuset framskjuts och att anslaget därför utgår. Utskottet föreslår vidare en mindre höjning av lagtingets dispositionsmedel att användas för stöd till Lagtingets veteranförening r.f. I övrigt föreslås en korrigerig av ett anslag.

Utskottet har anfört synpunkter beträffande motiveringarna till anslagen under bl.a. social- och miljöavdelningens, utbildnings- och kulturavdelningens, trafikavdelningens och näringsavdelningens ansvarsområden. Utskottet föreslår till exempel att åtgärderna för att förebygga och bekämpa narkotikamissbruket i landskapet samordnas och intensifieras. Vidare föreslår utskottet att ett ungdomspolitiskt program utarbetas. Åtgärder föreslås också för att stimulera utnyttjandet av kollektivtrafiken och beträffande skärgårdstrafiken föreslås att tilläggstrafik ordnas under sommarmånaderna.

Under de allmänna motiveringarna och anslaget för infrastrukturella investeringar efterlyser utskottet en byggkonjunkturanalys samt en prioriteringsplan för landskapets egna projekt. Utskottet anför även synpunkter på anslagen för understöd för befrämjande av förnybar energi och för turismens främjande.

Budgetens slutsumma sänks enligt förslaget med 2.982.000 mark till 1.281.582.000 mark.

UTSKOTTETS SYNUNKTER

Allmän motivering

Landskapsstyrelsens ekonomiska politik

I landskapsstyrelsens redogörelse för den ekonomiska situationen konstateras att den

åländska ekonomin har expanderat kraftigt under åren 1997-1998 men att tillväxten nu gradvis avtar. Det antas att företagen konsoliderar sin verksamhet på nuvarande nivå eftersom investeringarna minskar. Efterfrågan på arbetskraft förväntas dock fortsättningsvis kvarstå på en hög nivå. Bostadsbristen är stor och anges utgöra en bromsande faktor för tillgången på arbetskraft.

Landskapsstyrelsens budgetförslag innebär en total utgiftsökning om 2,48 procent. Utskottet noterar dock att utgifterna ökat märkbart på vissa avdelningar under en tvåårsperiod. Utskottet bedömer att med nuvarande planering kommer kostnaderna sannolikt inte att minska framöver.

I de allmänna motiveringarna för utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde anges att landskapsstyrelsen avser att ägna uppmärksamhet åt frågor som kvaliteten inom befintliga utbildningsprogram, yrkeshögskolans utveckling, lärarnas kompetensutveckling, avlönings- och personalrekryteringsfrågor samt utvecklingen av undervisningsmetoderna inklusive integreringen av IT i undervisningen.

På näringsavdelningens förvaltningsområde kan, mot bakgrund av de beskrivna intentionerna inför framtiden, knappast en sänkning av utgifterna vara nära förestående. Landskapsstyrelsen kommer bl.a. att göra satsningar på kompetenshöjande åtgärder inom företagen. Vidare avser landskapsstyrelsen att verka för att tillgången på industrilokaler och lokaler anpassade till service- och IT-företag utökas. Det åländska näringslivets utveckling skall stödjas med såväl företagsfinansiering som andra företagsfrämjande åtgärder. Landskapsstyrelsen satsar också på att utveckla näringar med anknytning till sjöfarten. Stor osäkerhet råder dock idag inom sjöfartsnäringen. Det finns därför skäl att även sträva till en ökad diversifiering av näringslivet. Enligt utskottet bör målsättningen vara att minska den åländska ekonomins sårbarhet.

Den åländska ekonomin är inne i en högkonjunktur och landskapets ekonomiska situation är god. Det är med tillfredsställelse som utskottet konstaterar att det finns utrymme för en god och välutvecklad hälso- och sjukvård, omsorg om barn och gamla samt en bra skola och utbildning. Som landskapsstyrelsen också antyder kan dock en konjunkturedgång vara förestående. En uppstramning av utgifterna är därför nödvändig. Motsvarande möjlighet till inbesparingar är betydligt mindre för kommunerna. Beträffande investeringar är kommunerna i regel redan försiktiga och speciellt de minsta landsbygds- och skärgårdskommunernas investeringar ofta nödvändiga. Utskottet efterlyser därför en mer långsiktig konjunktur- och finanspolitik som rätt tillämpad kan motverka effekterna av en kommande konjunkturedgång och medverka till en god sysselsättningsnivå även på längre sikt.

En stramare budgetering behövs framför allt för att undvika en överhettning inom byggsektorn. Utskottet ser en fara i att en stigande investeringsiver inom landskapsförvaltningen och kommunerna nu kulminerar i en byggboom på ett olyckligt sätt. I den översikt över landskapets och kommunernas investeringsplaner som fogats till budgeten anges att den ungefärliga förväntade investeringsvolymen under de två närmaste åren kommer att uppgå till drygt 600 miljoner mark. Delvis beror anhopningen på att flera större projekt diskuterats mycket länge utan att förverkligas. Utskottet efterlyser en byggkonjunkturanalys där bland annat de större byggprojekten som nu planeras ingår. Byggkonjunkturanalysen bör ligga till grund för en prioriteringsplan för landskapets egna

projekt.

Sjöfarten

Utskottet konstaterar att de försämrade verksamhetsförutsättningarna för rederinäringen är ett stort problem som kommer att få stora återverkningar på det åländska näringslivet om en tillfredsställande lösning inte nås. Den begränsade restitution för fraktsjöfartens sociala kostnader som diskuteras i riksdagen kommer enligt utskottets bedömning inte att förhindra utflaggning på längre sikt.

Landskapsstyrelsen har under 1999 anställt en sjöfartsutvecklare som ett led i förverkligandet av de sjöfartspolitiska målsättningarna. Sjöfartsutvecklarens uppgift är bl.a. att insamla information om näringsens verksamhetsförutsättningar. Detta bör enligt utskottet innefatta att följa med eventuella initiativ och förändringar inom rikets och EU:s sjöfartspolitik. Sjöfartsutvecklaren bör vidare medverka till en öppen dialog mellan landskapsstyrelsen och de olika intressenterna inom rederinäringen.

Finlands rederiförening, Ålands redarförening, Utrikesfartens småtonnageförening samt företrädarna för arbetsgivarna samt arbetstagar sidan avgav i september 1999 en gemensam skrivelse där parterna anser att både restitution av skatter samt en förnyelse av rederibeskattningen bör verkställas för att ge den finländska rederinäringen samma verksamhetsförutsättningar som genomförts i flertalet andra EU-länder. Utskottet har erfarenhet att undertecknarna av skrivelsen är eniga om att ifall inte dessa åtgärder prioriteras kommer den finländska handelsflottan att vara utflaggad inom en snar framtid. Utskottet förutsätter att landskapsstyrelsen följer händelseutvecklingen och medverkar till att riksmyndigheterna tillmötesgår rederinäringens behov av en anpassning till EU:s riktlinjer för stöd till sjöfartsnäringen.

Skattegränsen

Arbetet med att förenkla gränshandelsbyråkratin bör enligt utskottet prioriteras. Det måste anses vara klarlagt att de åländska näringsidkarna som köper och säljer varor över gränsen har fått oskäliga konkurrensnackdelar av den uppkomna situationen. För många företag har det dessutom lett till ekonomiska konsekvenser av betydelse. Utskottet understöder därför landskapsstyrelsens ambitioner att göra skattegränsen osynlig. Om detta arbete inte röner framgång bör landskapsstyrelsen överväga om det på sikt bör utgå någon form av ersättning till de företag som lider mest skada.

Den kommunala ekonomin

L a n d s k a p s a n d e l s s y s t e m e t

Enligt landskapslagen om landskapsandelar skall en översyn av kostnadsfördelningen mellan kommunerna och landskapet göras vart fjärde år. Den första lagstadgade översynen var avsedd att genomföras 1996. I samband med ett antal större förändringar av landskapsandelarna och förenklningar av justeringarna av landskapsandelarna som helhet överenskomms att inte fullfölja den första utredningen. I enlighet med överenskommelsen kommer därför den första lagstadgade översynen att utföras på basen av 1998 och 2002 års uppgifter och kan därför i praktiken inte vara klar förrän under senare delen av år 2003. ÅSUB har dock efter förfrågan från såväl landskapsstyrelsen som representanter från kommunerna i september 1999 färdigställt en utredning om landskapsandelssystemet och finansieringen av ÅHS 1990-1997.

Utskottet har noterat att det bland kommunerna finns en uppfattning om att deras andel av kostnaderna har ökat. Förklaringen kan vara att kostnaderna stigit mellan 1994 och 1997. Även om landskapets andel av kostnaderna ökat snabbare så har även kommunerna fått betydligt högre utgifter. Då kommunernas ekonomi är betydligt svagare än landskapets har utgiftsökningarna tyngt kommunernas ekonomi. Enligt utskottet kan det mot denna bakgrund finnas skäl att fortlöpande se över kostnadsfördelningen. Dessutom kan det finnas anledning att diskutera om den låsta fördelningen av kostnaderna skall överges till förmån för en helhetssyn på kommunernas och landskapets ekonomi. Som framgår av ÅSUB-rapporten kan det ifrågasättas om det är rätt att behålla kostnadsfördelningen neutral när landskapsstyrelsen kan besluta att bygga ut och vidareutveckla de verksamheter som landskapsstyrelsen är huvudman för och därigenom indirekt bidra till kommunernas kostnadsökningar.

S a m f u n d s s k a t t e n

Fördelningen av samfundsskatten är föremål för utredning och i avvaktan på den kommer en tillfällig fördelningsnyckel att tillämpas. Utskottet konstaterar att kommunerna och landskapsstyrelsen har hållit överläggningar angående valet av fördelningsnyckel, men att enighet inte uppnåtts. Landskapsstyrelsen anger i motiveringarna att medel kommer att tillskjutas för att kompensera de kommuner som förlorar vid bytet av fördelningsnyckel. Då ett nytt fördelningssystem utarbetas under övergångsperioden anser utskottet det angeläget att landskapsstyrelsen väljer en modell som kan omfattas av kommunerna. Det är också viktigt att landskapsstyrelsen går in för ett system som är så enkelt och flexibelt att justeringar kan göras när samfundsskatteinkomsterna förändras i kommunerna.

Förutom osäkerheten kring fördelningen av samfundsskatten mellan de åländska kommunerna finns en stor oro beträffande riksdagens avsikter att ytterligare höja statens andel av samfundsskatterna. En minskning av samfundsskatteinkomsterna kan få stora konsekvenser för flera kommuner på Åland. Utskottet omfattar landskapsstyrelsens intentioner att ersätta kommunerna för det skattebortfall som följer av ändringar i rikslagstiftningen. Enligt utskottet bör landskapsstyrelsen noggrant följa utvecklingen och när tillfälle ges aktivt påverka de beredande och beslutande instanserna. Samtidigt vill utskottet understryka att målsättningen bör vara att behörigheten beträffande samfundsskatten överförs till landskapet.

Jämställd lönesättning på Åland

Under 1999 utgavs en publikation med statistik om kvinnor och män på Åland. Statistiken var uppgjord av ÅSUB på uppdrag av Ålands jämställdhetsdelegation. Statistiken bekräftade att det finns mycket tydliga löneskillnader mellan kvinnor och män på Åland. Skillnaderna gäller såväl anställda i den offentliga som den privata sektorn. Statistik som uppgjorts i riket visar att kvinnor som jobbar heltid genomsnittligt sett har 20 procent lägre lön än männen. Den åländska publikationen är den första i sitt slag och utskottet utgår från att arbetet med att utveckla den könsuppdelade statistiken fortgår.

Utskottet konstaterar att en utjämning av löneskillnaderna mellan kvinnor och män är en fråga som i första hand bör lösas genom avtalsförhandlingar. Landskapsstyrelsen kan som part i löneförhandlingarna påverka lönesättningen inom den offentliga sektorn. Landskapsstyrelsen kan också lyfta fram den allmänna problematiken genom att kartlägga lönebildningen och ingående analysera löneskillnader. Därmed uppstår möjligheter att åtgärda eventuella missförhållanden, t.ex. genom att använda ett arbetsvärderingssystem.

Av naturliga skäl kan landskapsstyrelsen endast indirekt påverka lönebildningen inom den privata sektorn. Detta kan t.ex. göras genom att arrangera utbildningstillfällen för olika målgrupper i samhället. Grundläggande kunskap behövs om kvinnors och mäns livssituation men också om de strukturer som ligger bakom ojämställdhet för att föreställningar och traditioner skall kunna brytas och förändras. Jämställdhetsdelegationen har här en mycket viktig uppgift att fylla.

IT

IT-frågorna har en framskjuten position i budgetförslaget och det föreslås satsningar inom flera moment. Dels avser landskapsstyrelsen att stöda den rent tekniska utvecklingen, dels lyfts de etiska frågorna fram. Utskottet har erfarit att det både finns beredskap och ambitioner inom det privata näringslivet att bygga ut sådan infrastruktur som krävs för snabbare datakommunikationer i landskapet. Att dra s.k. bredband till alla kommuner på Åland är ett projekt som skulle kunna realiseras inom loppet av två år. Utskottet utgår från att landskapsstyrelsen följer med utvecklingen och tillser att de lösningar som stöds är ändamålsenliga och till nytta för så många som möjligt.

Landskapsstyrelsen anger i motiveringarna att bristen på kvalificerad personal i dag anses vara en faktor som begränsar IT-utvecklingen. Det råder för närvarande obalans mellan den tekniska sidan och utbildningsnivån hos användarna. Utskottet anser att landskapsstyrelsen bör se till att det inom utbildningssektorn ges möjlighet till fortbildning så att den informationsteknologi som införskaffats kan användas så effektivt som möjligt. Särskild vikt bör dessutom läggas vid etiska aspekter. Lärarna skall kunna stöda och uppmuntra eleverna i hanteringen av informationsflödet och lära ut förmågan att sälla och sortera mängden information för att denna skall kunna omvandlas till kunskap.

Detaljmotivering

INKOMSTER

33 Avd. KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

80. POSTEN PÅ ÅLAND

33.80.23 Posten på Åland

I vtm Bert Häggbloms finansmotion nr 1/1999-2000 föreslås att inkomstanslaget under moment 33.80.23 om 10.000.000 mark utgår.

Lagtinget har i behandlingen av 1997 års budget i enlighet med finansutskottets betänkande nr 5/1996-97 efterlyst en bedömning av hur stort eget kapital det kan anses vara rimligt att Posten skall ha i förhållande till de gjorda och planerade investeringarna samt den verksamhet som bedrivs. Landskapsstyrelsen ansåg i motiveringarna till 1998 års budget att Postens kapital bör dimensioneras så att verksamheten och dess utveckling kan finansieras med egna medel medan överskott och likvida medel därutöver skall inbetalas till budgeten för sedvanlig budgetbehandling.

Utskottet omfattar i princip landskapsstyrelsens ställningstagande, men

konstaterar samtidigt att överföringen av Postens kapital till landskapets budget på nytt väckt diskussion. Det råder bl.a. delade uppfattningar om överföringen i föreliggande budgetförslag kan komma att äventyra Postens likviditet med tanke på det förestående postterminalbygget. Med hänvisning till den diskussion som frågan väckt föreslår utskottet att landskapsstyrelsen slår fast principer för hur stor andel av vinsten som skall överföras till landskapets budget. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att finansmotion nr 1/1999-2000 förkastas.

UTGIFTER

41 Ht. LAGTINGET

10. LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER

41.10.18 Dispositionsmedel

Utskottet föreslår att anslaget höjs med 10.000 mark att användas för att stöda olika aktiviteter som anordnas av den nygrundade föreningen Lagtingets veteranförening r.f. Föreningen avser att samla tidigare lagtingsledamöter, för närvarande ca 75 personer.

20. ÅLANDS DELEGATION I NORDISKA RÅDET

Vid Ålands delegation i Nordiska rådet finns en heltidstjänst som delegationssekreterare inrättad. Delegationen utgör en fristående myndighet, som inte lyder under vare sig landskapsstyrelsen eller lagtinget. Delegationssekreteraren underlyder delegationen enligt den instruktion som reglerar delegationssekreterarens uppgifter.

Delegationssekreterarens arbetsuppgifter har sedan tjänsten inrättades delvis förändrats och skiftat karaktär. En revidering av instruktionen har därför diskuterats under en längre tid. Utskottet konstaterar att det är delegationen som beslutar om instruktionen för delegationssekreteraren. Då landskapsstyrelseledamöterna i regel är ledamöter i delegationen deltar landskapsstyrelsen direkt i beredningen av ärendet. Eftersom delegationssekreteraren även utför arbetsuppgifter för lagtingets räkning förutsätter utskottet att lagtingets kanslikommission medverkar i beredningen av ärendet.

42 Ht. LANDSKAPSSTYRELSEN

05. LANDSKAPSSTYRELSENS ÖVRIGA UTGIFTER

42.05.60 Anslag för humanitärt bistånd

Under detta moment fanns i föregående budget ett anslag för humanitärt bistånd som nu har utgått. Anslaget infördes i första tilläggsbudgeten 1999 med anledning av den allvarliga flyktingsituationen i Kosovo och dess grannländer. Anslaget betraktades som ett engångsanslag. Utskottet har under behandlingen diskuterat om det finns anledning att ta upp ett fast anslag för humanitärt bistånd. I finansutskottets betänkande 9/1998-99 gav utskottet landskapsstyrelsen i uppdrag att utarbeta kriterier för när bistånd i framtiden skall utgå. Utskottet har under behandlingen kommit fram till

att det var frågan om en exceptionell åtgärd för vilket det inte är möjligt att utforma kriterier. Av detta skäl anser utskottet att liknande åtgärder bör behandlas av lagtinget.

20. KONSUMENTRÅDGIVNING

42.20.01

Verksamhetens utgifter (VR)

Anslaget föreslås höjas med 8.000 mark. Utskottet har erfarit att det föreslagna anslaget under momentet av misstag införts till ett för lågt belopp.

30. ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ

I ltl Dennis Janssons m.fl. finansmotion nr 2/1999-2000 föreslås att motiveringen till kapitel 42.30 kompletteras så att turiststatistiken skall vara mera detaljerad och rättvisande än hittills.

Utskottet har erfarit att en tillräckligt detaljerad besöksstatistik efterfrågas av näringsidkare inom turistbranschen på Åland. Statistiken skulle i rätt form kunna komma de landbaserade näringsidkarna till stor nytta i planeringen av deras verksamhet. Ett potentiellt kundunderlag kan dock inte urskiljas i den nu tillgängliga statistiken eftersom de inresande som endast byter färja inte kan urskiljas från dem som faktiskt går i land. Från statistiken kan inte heller utläsas hur stor andel av de inresande som är bosatta på Åland.

Utskottet anser att den statistik som tas fram med hjälp av allmänna medel skall utformas så att den kan användas till nytta för det landbaserade näringslivet. Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att finansmotion nr 2/1999-2000 förkastas.

42.30.20

Verksamhetens utgifter (VR)

I ltl Britt Lundbergs m.fl. finansmotion nr 3/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 42.30.20 höjs med 150.000 mark för en utredning av lönebildningen på Åland.

Utskottet föreslår att finansmotion nr 3/1999-2000 förkastas och hänvisar till betänkandets allmänna motiveringar samt motiveringarna under moment 43.01.01, kansliavdelningens förvaltningsområde.

40. LAGBEREDNINGEN

42.40.01

Verksamhetens utgifter (VR)

I ltl Lotta Wickström-Johanssons m. fl. finansmotion nr 4/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 42.40.01 höjs med 250.000 mark för inrättande av ytterligare en ordinarie tjänst som lagberedare.

Lagberedningen har under 90-talet stått under stor press på grund av den nya självstyrelselagen och EU-anlutningen. Dessutom har omsättningen av personal varit jämförelsevis hög. För att minska trycket på lagberedningen har ansvaret för en del av förarbetet till ny lagstiftning flyttats ut på respektive avdelning. Detta har varit möjligt då antalet jurister

inom förvaltningen successivt har utökats. För att komma till rätta med personalomsättningen föreslår landskapsstyrelsen att de två lagberedartjänsterna med grundlön ombildas till tjänster med avtalslön, vilket anges vara ett närmande till de löneprinciper som tillämpas utanför den offentliga sektorn.

Utskottet anser i likhet med landskapsstyrelsen att det är nödvändigt att vidta åtgärder för att kunna bygga upp och behålla en hög kompetens vid lagberedningen. Förutom anställningstryggheten har personalpolitiken inklusive lönesättningen en given plats bland de faktorer som gör en arbetsplats attraktiv.

Utskottet har erfarit att det i landskapsstyrelsen förts diskussioner om inledandet av ett samarbete med justitieministeriet som ett led i att höja kompetensen vid lagberedningen. Även någon form av utbyte mellan tjänstemän i motsvarande arbete i Sverige och riket har diskuterats. Utskottet uttalar sitt fulla stöd för sådana åtgärder.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att finansmotion nr 4/1999-2000 förkastas.

43 Ht. KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. ALLMÄN FÖRVALTNING

43.01.01 Verksamhetens utgifter (VR)

I början av 1996 tillsattes en informell arbetsgrupp med representanter från landskapsstyrelsen och de fackliga organisationerna med uppdrag att utföra en arbetsvärdering som syftade till en mer rättvis lönesättning inom förvaltningen. Utskottet har erfarit att arbetet i gruppen avbrutits.

Utskottet konstaterar att lönesättningen är en viktig del av personalpolitiken och att arbetsgivaren genom den värderar vad arbetet är värt. För den anställda är lönen en av de faktorer som inverkar på trivseln. Den PSO-undersökning (psykosocialorganisationsrisk) som genomfördes i mars 1999 visade att 26,8 procent av de anställda inom centralförvaltningen var mycket missnöjda med sin lön.

Enligt utskottet är det angeläget att arbetet med arbetsvärderingen återupptas då denna är en förutsättning för att en analys av lönesättningen för landskapets anställda skall kunna genomföras. Eventuella lönejusteringar kan först därefter genomföras. Målsättningen bör vara att eventuella löneskillnader som kan hänföras till kön skall utjämnas. En arbetsvärdering förutsätter att de nuvarande lönerna kartläggs. Arbetsuppgifter och ansvarsområden skall sedan poängsättas. Poängsättningen ligger sedan till grund för en analys som visar om lönerna är rättvisa i ett jämställdhetsperspektiv. För att arbetet med arbetsvärderingen skall komma igång föreslår utskottet att landskapsstyrelsen överväger att anlita en konsult och att denna får till uppgift att koordinera projektet och ansvara för att det fullföljs inom en

lämplig tidsrymd.

01. ALLMÄN FÖRVALTNING

43.01.01

Verksamhetens utgifter (VR)

Landskapsstyrelsen föreslår ett anslag för avlönande av en tillfällig informationschef. Enligt utskottet bör informationschefens roll vara samordnande och stödjande. Informationschefen skall dessutom inneha det övergripande ansvaret för att informationen inom och från förvaltningen fungerar på ett smidigt sätt i enlighet med lagar och förordningar. Det är dock i första hand de politiker och tjänstemän som handlagt ett ärende som innehar informationsansvaret i ärendet.

05. RADIO- OCH TV-VERKSAMHET

43.05.60

Främjande av rundradioverksamhet (R)

I ltl Barbro Sundbacks m. fl. finansmotion nr 5/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 43.05.60 höjs med 300.000 mark.

I motionen efterlyser motionären lagstiftning som gör indrivningen av licensavgifter mer ändamålsenlig. Bestämmelser om uppbörd av avgift för mottagare av rundradiosändning finns i landskapslagen om rundradioverksamhet. Utskottet konstaterar att ingen annan påföljd än dröjsmålsavgift är möjlig vid underlåtenhet att anmäla innehav av radio- och tv-mottagare samt vid underlåtenhet att betala licensavgift. Detta är en omständighet som sannolikt påverkar den allmänna laglydnaden. Eftersom licensavgifterna i enlighet med de politiska målsättningarna i framtiden skall täcka kostnaderna för programproduktionen är det angeläget att alla licenspliktiga erlägger sin avgift och att uppbörden sker till en mindre kostnad. Utskottet anser därför att landskapsstyrelsen så snart som möjligt borde bereda ett lagförslag som innebär att en lämplig påföljd införs i den aktuella lagen.

Utskottet föreslår att finansmotion nr 5/1999-2000 förkastas med hänvisning till det ovan anförda.

15. UNDERSTÖDJANDE AV POLITISK VERKSAMHET

43.15.50

Understödjande av politisk verksamhet

I ltl Jörgen Strands m. fl. finansmotion nr 6/1999-2000 föreslås upptagande av ett anslag under moment 43.15.50 om 90.000 mark att fördela till partierna för ungdomsverksamhet.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att de åländska ungdomarna borde stimuleras till utökad politisk verksamhet. Det åligger enligt utskottet respektive politisk organisation att på olika sätt motivera ungdomar till att aktivera sig i såväl samhällsdebatter som i andra politiska sammanhang. Finansieringen av ungdomsverksamheten bör därför göras via de ordinarie medel som respektive politisk organisation tilldelas. För övrigt är det anslag som är upptaget under detta moment baserat på ett statsanslag som återfinns under moment 33.15.50 under inkomster.

Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att finansmotion nr 6/1999-2000 förkastas.

25. FRÄMJANDE AV BOSTADSPRODUKTION

43.25.51 Landskapsstöd till organisationer inom bostadsbranschen

I ltl Ritva Sarin-Grufbergs m.fl. finansmotion nr 7/1999-2000 föreslås upptagande av ett anslag under moment 43.25.51 om 50.000 mark för ett startstöd till Ålands Bostadsrättsförening bf.

Social- och miljöutskottet ställde sig under behandlingen av lagmotion nr 44/1998-99 positivt till den boendeform som bostadsrättsföreningar erbjuder. Utskottet ansåg dock att vissa behörighetsfrågor bör utredas och det materiella innehållet i lagstiftningen särskilt övervägas med beaktande av åländska förhållanden. Utskottet föreslog att landskapsstyrelsen skulle utvärdera de olika systemen och därefter återkomma med eventuella lagstiftningsåtgärder. Om systemet med bostadsrätter införs ansåg utskottet att det skall finnas möjlighet att finansiera produktionen av sådana bostäder på likvärdiga grunder som i landskapslagen om bostadsproduktion.

Med hänvisning till nämnda utredningar föreslår utskottet att finansmotion nr 7/1999-2000 förkastas.

43.25.88 Kapitalinsats i organisation vars syfte är att tillgodose behovet av studiebstäder på Åland

I ltl Ritva Sarin-Grufbergs m.fl. finansmotion nr 8/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 43.25.88 höjs med 1.000.000 mark för att tillgodose behovet av studiebstäder.

Utskottet anser i likhet med motionären att det är viktigt att studiebstäder uppförs eftersom bristen på bostäder som är lämpliga som studiebstäder är stor. Enligt vad utskottet erfarit pågår förhandlingar som eventuellt kan leda till att ett antal studiebstäder uppförs. Om dessa förverkligas kan de i bästa fall tas i bruk till hösten år 2000. Med hänvisning till de inledda förhandlingarna föreslår utskottet att finansmotion nr 8/1999-2000 förkastas.

Utskottet vill samtidigt betona vikten av att sådana byggnadsprojekt som innebär färdigställande av studiebstäder fullföljs. Om anslaget visar sig otillräckligt bör det höjas i samband med en tilläggsbudget.

27. ELSÄKERHET OCH ENERGI

43.27.40 Understöd för befrämjande av förnybar energi

I ltl Fredrik Lindqvists m.fl. finansmotion nr 9/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 43.27.40 höjs med 4.600.000 mark för befrämjande av förnyelsebar energi.

Under 1999 har verksamhetsförutsättningarna för aktörerna på elmarknaden förändrats på ett omvälvande sätt. EU:s direktiv om gemensamma regler för den inre marknaden för el trädde i kraft, vilket

öppnade nya möjligheter att köpa och sälja el mellan länderna. Utskottet har erfarit att en nordisk elbörs, Nord Pool, har etablerats som en marknadsplats för köpare och säljare av el. Hittills har den ökade konkurrensen lett till sänkta elpriser.

Utskottet ställer sig positivt till en utbyggnad av vindkraftsparker och omfattar landskapsstyrelsens målsättning att 10 procent av elförsörjningen skall produceras med hjälp av vindkraft. Utskottet föreslår likväl att landskapsstyrelsen i detta skede avvaktar med den planerade utbyggnaden. Landskapsstyrelsen bör före byggstarten beakta de ekonomiska förutsättningarna att få lönsamhet i projektet med hänvisning till den osäkerhet som råder inom den avreglerade elmarknaden.

Utskottet har erfarit att Ålands teknologicentrum har utarbetat en plan för den fortsatta utbyggnaden av vindkraftsparker. När landskapsstyrelsen finner att utbyggnaden kan inledas bör planen ligga till grund för den fortsatta utbyggnaden. Samtidigt bör landskapsstyrelsen planera den fortsatta utbyggnaden av vindkraftsparker så att de samordningsvinster som motionärerna efterlyser kan uppnås.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att finansmotion nr 9/1999-2000 förkastas.

40. FASTIGHETSFÖRVALTNING

I landskapets ägo finns ett stort antal byggnader för vars förvaltning olika avdelningar inom landskapsstyrelsen ansvarar. De byggnader som hänförs till kansliavdelningen utgör således endast en del av det totala antalet byggnader för vars underhåll och skötsel landskapsstyrelsen skall sörja för. Utskottet har diskuterat om förvaltningen av åtminstone en del av landskapets fastigheter kunde överföras till ett fastighetsbolag och förvaltningen därigenom effektiviseras. Utskottet efterlyser därför en utredning som kan tjäna som underlag för ett sådant beslut.

43.40.76

Uppförande av tingshus (R)

I ltl Ronald Bomans m.fl. finansmotion nr 10/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 43.40.76 sänks med 3.000.000 mark.

Utskottet föreslår mot bakgrund av landskapets övriga investeringsplaner för åren 2000-2001 att projekteringen och byggstarten för tingshuset framskjuts. Utskottet har i de allmänna motiveringarna efterlyst en byggkonjukturanalys samt en prioriteringsplan för landskapets egna projekt. I avvaktan på den efterfrågade prioriteringsplanen föreslår utskottet att anslaget utgår. Momentet kan kvarstå tillsvidare.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet efter omröstning (3-2) att finansmotion nr 10/1999-2000 förkastas. Beslutet biträdades av vice ordförande Holmberg samt ledamöterna Jan-Erik Mattsson och Dennis Jansson.

60. ÅLANDS POLISDISTRIKT

43.60.20

Verksamhetens utgifter (VR)

I ltl Fredrik Lindqvists m.fl. finansmotion nr 11/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 43.60.20 höjs med 500.000 mark och öronmärks för narkotikabekämpning.

Utskottet föreslår att finansmotion nr 11/1999-2000 avslås med hänvisning till motiveringarna i moment 45.10.01 under social- och miljöavdelningens förvaltningsområde.

44 Ht

FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. ALLMÄN FÖRVALTNING

I ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion nr 12/1999-2000 föreslås en komplettering av motiveringen under moment 44.01 Allmän förvaltning.

Utskottet föreslår med hänvisning till betänkandets allmänna motiveringar att finansmotion nr 12/1999-2000 förkastas.

10. SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR

44.10.74

Infrastrukturella investeringar (R)

I vtm Ragnar Erlandssons m.fl. finansmotion nr 13/1999-2000 föreslås en komplettering av motiveringarna under momentet 44.10.74 avseende ett simhallsbygge i Godby.

I ltl Jörgen Strands m.fl. finansmotion nr 14/1999-2000 föreslås att under momentet 44.10.74 upptas ett tillägg om 2.100.000 mark för byggande av en uppvärmd grusplan.

Utskottet konstaterar att begreppet infrastrukturella satsningar används i en mycket vid bemärkelse. Infrastruktur är den vedertagna definitionen av ett system av anläggningar som utgör grund för försörjningen och förutsättningen för att produktionen skall fungera bl.a. vägar, flygplatser, hamnar, kraftverk, eldistribution, vatten- och avloppssystem, utbildningsväsende m.m. I samband med planeringen av Kultur- och kongresshuset samt Allhallen har begreppet utvidgats till att omfatta större samhällsinvesteringar i allmänhet. Utskottet anser att begreppet infrastruktur i framtiden skall definieras snävare.

Moment 44.10.74 berör infrastrukturella investeringar. Utskottet anser att begreppet kan bytas ut mot t.ex. projekt med betydande samhällsekonomiska effekter. Mot denna bakgrund kan landskapet stå för satsningar på projekt som har stora spridningseffekter, förbättrar den regionala balansen samt utjämnar säsongsskillnader inom besöksnäringen.

Utskottet har i de allmänna motiveringarna efterlyst en byggkonjunkturanalys samt en prioriteringsplan för landskapets egna projekt. I avvaktan på den efterfrågade konjunkturanalysen samt prioriteringsplanen föreslår utskottet att klartecken inte ges till ytterligare

investeringar av de slag som föreslås i motionerna.

Detaljmotiveringens tredje stycke tillkom genom omröstning (3-2). Beslutet biträdades av vice ordförande Lars Holmberg samt ledamöterna Jan-Erik Mattsson och Dennis Jansson.

Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att finansmotionerna nr 13 och 14/1999-2000 förkastas.

95. ENLIGT FÖRVALTNINGSOMRÅDE ICKE FÖRDELADE UTGIFTER

I ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion nr 15/1999-2000 föreslås att under ett nytt moment under kapitel 44.95 upptas ett anslag om 3.000.000 mark för lokala lönejusteringar för att minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män inom landskapsförvaltningen.

Utskottet föreslår att finansmotion nr 15/1999-2000 förkastas med hänvisning till betänkandets allmänna motiveringar samt motiveringarna under moment 43.01.01, kansliavdelningens förvaltningsområde.

45 Ht. **S O C I A L - O C H M I L J Ö A V D E L N I N G E N S FÖRVALTNINGSOMRÅDE**

10. ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER

45.10.01 Verksamhetens utgifter (VR)

I ltl Fredrik Lindqvists m.fl. finansmotion nr 16/1999-2000 föreslås att ett anslag under moment 45.10.01 införs om 500.000 mark öronmärks för narkotikabekämpande åtgärder.

Utskottet har med oro tagit del av uppgifter om missbruket av narkotika på Åland. Trots att olika insatser görs för att förebygga och bekämpa narkotikamissbruk står det klart att det finns stora brister i beredskapen att ta hand om ungdomar som blivit beroende av droger. Utskottet vill understryka vikten av att de ungdomar som ertappas med att bruka narkotika bemöts på ett adekvat sätt av olika berörda instanser. Landskapsstyrelsen bör se till att den vård som kan erbjudas på Åland ses över samt förbättras.

Inom olika myndigheter och organisationer bedrivs arbete jämsides för att bekämpa och förebygga missbruk. Utskottet anser att landskapsstyrelsen i skyndsam ordning bör utreda hur dessa insatser kan samordnas. Det arbete som bedrivs bör kartläggas så att eventuella brister blottläggs t. ex. i form av vårdplatser, utbildningsbehov m.m. På basen av utredningens resultat bör landskapsstyrelsen dels föreslå hur arbetet mot narkotikamissbruk kan samordnas och effektiviseras, dels redovisa vilka tilläggsresurser som behövs. Med hänvisning till den föreslagna utredningen föreslår utskottet att finansmotion nr 16/1999-2000 förkastas.

I ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion nr 17/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 45.10.01 höjs med 150.000 mark för en

handikappombudsman.

Enligt utskottet torde en handikappombudsmans främsta uppgift vara att i olika sammanhang företräda personer med funktionshinder för att hjälpa dem till rätta vid kontakter med t.ex. myndigheter och vårdinrättningar. Ansvaret för service och stöd till personer med funktionshinder åligger kommunerna. Lagtinget har i enlighet med social- och miljöutskottets betänkande 11/1998-99 hos landskapsstyrelsen efterlyst en ingående utredning om socialvården i landskapet med syfte att samordna verksamheten. Eftersom en sådan utredning innefattar kommunernas sociala service till personer med funktionshinder kan utredningen klarlägga ett eventuellt behov av en handikappombudsman. Med hänvisning till den förestående utredningen föreslår utskottet att finansmotion nr 17/1999-2000 förkastas.

45.10.50

Bostadsbidrag (F)

I ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion nr 18/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 45.10.50 höjs med 500.000 mark för att öka bidraget för ensamförsörjarna.

Motionärerna lyfter fram ett angeläget problem. Många ensamförsörjare är i en besvärlig situation på grund av svag ekonomi. Av de 320 hushåll på Åland som fick bostadsbidrag under 1998 var 44,1 procent ensamförsörjarhushåll. Några beslut om att sänka bostadsbidraget har inte fattats under de tre senaste åren, men å andra sidan har bidraget inte heller indexjusterats under denna period. Folkpensionsanstalten handhar utbetalningarna av bostadsbidraget. Storleken på bidraget bestäms enligt rikets lag om bostadsbidrag, som med stöd av en blankettlag tillämpas på Åland. Medan nivån på bostadsbidraget är detsamma som i riket är däremot barnbidraget högre på Åland. Frågan om ensamförsörjarna på Åland skulle vara i behov av en förstärkning av bostadsbidraget och enligt vilka grunder detta i så fall skall göras ankommer på social- och hälsovårdsavdelningen att närmare följa upp och bereda. Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att finansmotion nr 18/1999-2000 förkastas.

45.25.51

25. PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR SOCIAL VERKSAMHET Stödjande av cancersjuka

I ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion nr 19/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 45.25.51 höjs med 800.000 mark för att trygga cancerpatienternas lika rätt till utkomstskydd oberoende i vilken kommun man bor.

Utskottet föreslår att landskapsstyrelsen utreder hur cancerpatienter, kroniskt sjuka och andra långtidssjuka patienter bäst kan stödas på ett rättvist sätt. Det är enligt utskottets mening inte acceptabelt att det föreligger skillnader beroende på patientens hemkommun och den sjukdom som patienten drabbats av. En utredning bör bl.a. klarlägga på vilket sätt ett högkostnadstak i ÅHS:s avgiftspolitik kan förbättra situationen för dem som är i stort behov av olika former av vård.

Med hänvisning till den utredning som utskottet efterlyser föreslår utskottet att finansmotion nr 19/1999-2000 förkastas.

45.30.23

Luftburen patienttransport- och räddningsverksamhet

Utskottet har noterat att det för närvarande är problem med en fungerande flygledarjour som är en förutsättning för att de luftburna räddnings- och patienttransporterna skall fungera dygnet runt. Enligt vad utskottet erfarit för landskapsstyrelsen diskussioner med luftfartsverket. Utskottet utgår från att landskapsstyrelsen i skyndsam ordning finner en lösning.

35. ÖVRIG VETERINÄRVÅRD

45.35.01

Verksamhetens utgifter (VR)

I ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion nr 20/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 45.35.01 höjs med 150.000 mark för ett djurskyddshem.

Enligt djurskyddslagen för landskapet Åland skall polisen ordna förvaring och tillfällig skötsel av herrelösa husdjur som tillvaratagits. Utskottet har erfarit att några dagars förvaring hos polisen vanligtvis inte utgör något problem ur djurskyddssynpunkt. Det finns dock ett behov av kompletterande lösningar för de tillfällen då djuren måste förvaras för längre tid än så. Ett tillvarataget husdjur som inte avhämtats av ägaren skall förvaras minst 15 dagar innan det får säljas, överlåtas eller avlivas. Utskottet anser att landskapsstyrelsen bör utreda om den lösning som motionärerna föreslår är ändamålsenlig. Landskapsstyrelsen bör bl.a. klarlägga de ekonomiska aspekterna. Ett djurskyddshem bör ha tillgång till utrymmen som lämpar sig för förvaring av husdjur och det bör finnas personal som har utbildning eller tillräcklig erfarenhet av djurskötsel.

Med hänvisning till det anförda föreslås att finansmotion nr 20/1999-2000 förkastas.

70. ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

45.70.20

Verksamhetens utgifter (VR)

I ltl Ronald Bomans finansmotion nr 21/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 45.70.20 höjs med 7.000.000 mark för att möjliggöra ett Ålandstillägg för vårdpersonalen inom ÅHS.

I ltl Raija-Liisa Eklöws m.fl. finansmotion nr 22/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 45.70.20 höjs med 5.000.000 mark för att användas som lönepåslag till vårdpersonalen inom ÅHS.

Utskottet har erfarit att Ålands hälso- och sjukvårds styrelse har gett ledningsgruppen i uppdrag att utreda lönenivån inom ÅHS. Jämförande lönestatistik har inhämtats från andra orter. Utredningen visar att grundlönenivån inom ÅHS är något högre än motsvarande löner i riket. Skillnader i orternas dyrortsklasser har dock inte beaktats. Däremot är motsvarande löner i Sverige något högre. I ledningsgruppens uppdrag har

inte ingått att jämföra vårdpersonalens löner med andra yrkesgrupper. Inte heller har man sett på lönerna utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

I den föreslagna budgeten har en kostnadsökning för löner om 3,5 procent inräknats. I denna procent ingår löneglidningar som beror på beviljade ålderstillägg och liknande. Eventuella lönejusteringar beslutas genom löneförhandlingar mellan arbetsgivaren och representanter för arbetstagarorganisationerna.

Utskottet har erfarit att det förekommer problem vid rekryteringen av sjukvårdspersonal och att det blir allt svårare att behålla den personal som är anställd vid ÅHS. En omständighet som försvårar rekryteringen är bostadsbristen. Ett annat problem är att sjukvårdsinrättningar på andra orter erbjuder betydligt högre löner. Ett lönepåslag för sjukvårdspersonalen inom ÅHS skulle eventuellt kunna förbättra möjligheterna att rekrytera läkare och annan sjukvårdspersonal till Åland. Utskottet har noterat att flera tillfälliga tjänster nu kommer att inrättas som ordinarie. Då detta ökar tryggheten för personalen kan denna åtgärd delvis underlätta personalrekryteringen.

Lönesättningen inom ÅHS bör ses över också ur ett jämställdhetsperspektiv och därför föreslår utskottet att lönerna vid ÅHS ingår i den allmänna översyn som föreslås i utskottets motiveringar till moment 43.01.01 under kansliavdelningens förvaltningsområde. I övrigt hänvisas till betänkandets allmänna motivering. Finansmotionerna nr 21/1999-2000 och 22/1999-2000 föreslås förkastade mot bakgrund av det anförda.

I Itl Anne-May Pehrssons m. fl. finansmotion nr 23/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 45.70.20 höjs med 500.000 mark för inrättande av en krisgrupp i landskapet Åland.

Det är numera en allmän uppfattning att människor som plötsligt får uppleva traumatiska händelser behöver få krishjälp eller så kallad emotionell första hjälp. Genom att bemöta människor som upplevt något traumatiskt på ett riktigt sätt och ge dem emotionell första hjälp kan stora sjukvårdskostnader, som är förknippade med sekundära trauman, inbesparas. Ledningsgruppen inom ÅHS har under 1999 vidtagit åtgärder för att utreda och organisera krisomhändertagandet inom ramen för de befintliga resurserna. Utskottet har tagit del av en preliminär redovisning av resultatet.

Det preliminära resultatet av utredningen visar bland annat att det finns ett stort utbildningsbehov. Sjukvårdspersonal som deltar i bemötandet av patienter och deras närmaste anhöriga vid svåra olycksfall bör kunna ge emotionell första hjälp. Enligt den preliminära planen för hälso- och sjukvården år 2000 skall en specialplanerad utbildning ges personalen. Enligt utskottet är det viktigt att denna åtgärd genomförs. Samtidigt vill utskottet understryka att ledningsgruppen bör tillse att grundbemanningen vid enheter som tar emot människor i krissituationer är tillräcklig. Resurser

får inte dras från vården av andra patientgrupper.

I avvaktan på slutrapporten om det utrednings- och organisationsuppdrag som nyligen slutförts angående krishantering har utskottet inte funnit anledning att ta slutlig ställning till inrättandet av en sådan krisgrupp som motionärerna föreslår i finansmotion nr 23/1999-2000. Utskottet föreslår därför att motionen förkastas.

I ltl Britt Lundbergs m.fl. finansmotion nr 24/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 45.70.20 höjs med 190.000 mark för att utveckla preventivmedelsrådgivningen för ungdomar vid en ungdomsmottagning.

Enligt utskottet lyfter motionärerna fram en viktig fråga. Utskottet anser att en ungdomsvårdsmottagning med sådana uppgifter som nämns i motionen hör hemma inom Ålands hälso- och sjukvårds ordinarie verksamhet. Utskottet förutsätter att Ålands hälso- och sjukvård följer med utvecklingen inom de områden som berörs och anpassar sin verksamhet så att man kan erbjuda den typ av vårdtjänster som motionärerna efterlyser. Utskottet konstaterar att det finns ett stort behov av dessa.

Utskottet föreslår att finansmotion nr 24/1999-2000 förkastas med hänvisning till det ovan anförda.

46 Ht.

UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

De anslagna medlen för utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde har höjts under en följd av år. Utskottet anser därför att landskapsstyrelsens utbildningssatsningar bör ses över. Utbildningsnivån bör kunna upprätthållas även under en lågkonjunktur med mer begränsade resurser. Utskottet föreslår bland annat att samarbetet mellan skolorna utvecklas. Inbesparingar torde vara möjliga om samordningen utökas. Det är t.ex. inte försvarbart att upprätthålla utbildningslinjer som överlappar varandra. Det utbildningspolitiska programmet (M nr 3/1998-99) som avlämnades till lagtinget i april 1999 borde utgöra det planeringsverktyg enligt vilket prioriteringar och satsningar görs. Med hänvisning till kulturutskottets betänkande nr 6/1998-99 bör dock programmet revideras så att det kan utgöra ett verkningfullt styrinstrument i utvecklingen av den åländska utbildningen efter grundskolan.

Utskottet omfattar den satsning som görs inom vuxenutbildningen, men konstaterar att vuxenutbildningen återkommer under flera olika moment och efterlyser ett mer samlat grepp i syfte att bättre samordna insatserna.

I ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion nr 25/1999-2000 föreslås ett tillägg till motiveringarna till huvudtitel 46.

Enligt motionärerna bör landskapsstyrelsen ägna ungdomsfrågorna mera

konstruktivt intresse och bl.a. uppgöra ett ungdomspolitiskt program. Utskottet har noterat att ett sådant program saknas och anser därför att ett ungdomspolitiskt program bör utarbetas. Programmet borde innehålla målsättningar, riktlinjer och prioriteringar för landskapsstyrelsens satsningar på ungdomsverksamhet. Eftersom utskottet anser att arbetet med framtagandet av ett ungdomspolitiskt program bör inledas på ett förutsättningslöst sätt och i nära samarbete med olika ungdomsorganisationer föreslår utskottet att de av motionärerna föreslagna motiveringarna inte beaktas i det här skedet. Målsättningar, riktlinjer och prioriteringar bör slås fast först när ärendet beretts och förankrats hos berörda grupper. Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att motionen förkastas.

18. ÅLANDS YRKESHÖGSKOLA

Utskottet har erfarit att ett av Ålands yrkeshögskolas sju utbildningsprogram av misstag har fallit ur den sammanställning som presenteras på sidan 216. Utskottet föreslår därför att sammanställningen kompletteras med följande rad:

Elektroteknik 180/160 sv Ålands tekniska läroverk

47 Ht.

NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Utskottet konstaterar att det under budgetberedningen i landskapsstyrelsen rådde osäkerhet kring EU-programmen, eftersom alla beslut om EU-förordningarna ännu inte var fattade. Detta ledde till osäkerhet beträffande EU:s medfinansiering i de olika programmen. Ännu vid tidpunkten för finansutskottets beredning av landskapsstyrelsens budgetförslag har inte de uppgjorda programmen godkänts.

Utskottet konstaterar att det föreligger en tvist om behörigheten beträffande LFA-programmet och att frågan därför är föremål för utredning. Landskapsstyrelsen anger i motiveringarna att jord- och skogsbruksministeriet skall administrera och finansiera LFA-stöden, men att ministeriet samtyckt till att det åländska LFA-programmet skall tillämpas i fråga om de åländska stöden. Utskottet har erfarit att jord- och skogsbruksministeriet, efter det att budgeten avlämnades, har meddelat att rikets LFA-program kommer att tillämpas även beträffande Åland. Utskottet utgår från att landskapsstyrelsen i förhandlingarna strävar till sådana lösningar som gagnar de åländska jordbrukarna.

06. ÖVRIGT STÖD TILL NÄRINGSLIVET

47.06.46

Finansieringsstöd för detaljhandeln i skärgården

I tfl Gun-Mari Lindholms m.fl. finansmotion nr 26/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 47.06.46 höjs med 200.000 mark för att ge skärgårdsbutikerna realistiska verksamhetsförutsättningar.

Enligt motiveringarna till momentet har landskapsstyrelsen för avsikt att utreda på vilket sätt dagligvarubutikerna i skärgården bäst kan utvecklas och stödas. Utskottet anser i likhet med landskapsstyrelsen att butikernas

verksamhetsförutsättningar bör utredas så att regelverket och stödformerna därefter kan anpassas till att motverka skärgårdsbutikernas största svårigheter. Med hänvisning till den planerade utredningen föreslår utskottet att finansmotion nr 26/1999-2000 avslås.

07. TURISMEN

47.07.40

Turismens främjande (R)

I ltl Jan-Erik Mattssons m.fl. finansmotion nr 27/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 47.07.40 höjs med 400.000 mark för att undvika neddragningar av den turistiska basverksamheten.

Under utskottsbehandlingen har Ålands turistförbunds roll i marknadsföringen av Åland som en helhet berörts. Ett av de viktigaste hjälpmedlen i marknadsföringen är turistbroschyren Åland Skärgård. Sedan beredningen av budgetförslaget slutfördes har det blivit känt att kostnaderna för produktionen av broschyren stigit på grund av faktorer som inte varit möjliga att förutse. Enligt utskottet skall de produkter som presenterar Åland vara av hög kvalitet. Utskottet anser att Ålands turistförbund bör sträva till att klara finansieringen av de förhöjda kostnaderna genom omfördelningar inom den budgetram som föreslagits. Om finansieringen av turistförbundets verksamhet inte kan klaras genom en sådan omfördelning kan landskapsstyrelsen återkomma med förslag till tilläggsanslag. Utskottet föreslår därför att finansmotion nr 27/1999-2000 förkastas.

Enligt utskottet är det viktigt att Ålands turistförbunds verksamhet gagnar hela den åländska turistnäringen. Detta förutsätter bl. a. att det uppdrag och de förväntningar som finns från landskapets sida är tydligt formulerade. Utskottet föreslår att en diskussion inleds om vilken image Åland som turistmål skall eftersträva och vems ansvar det är att förmedla denna. Samtidigt föreslås att en utvärdering av Ålands turistförbunds verksamhet genomförs.

47.18.44

Utskottet föreslår att det andra stycket på sidan 322 under moment 47.18.44 Investeringsstöd till lanthuset utgår. Rättelsen är av teknisk natur eftersom texten intagits på grund av ett misstag.

52. SKÖTSEL AV JORDEGENDOMAR

47.52.77

Utvecklande av Grelsby kungsgård (R)

I ltl Barbro Sundbäcks m.fl. finansmotion nr 28/1999-2000 föreslås att under moment 47.52.77 fogas ett tillägg till motiveringen.

Utskottet konstaterar att golfbaneprojektet kommer att underkastas en miljökonsekvensbedömning. Enligt det förslag till ritning över golfbanan som nu är aktuellt kommer golfbanan inte att inkräkta på det angränsande naturskyddsområdet Prästgårdsnäset. Därtill har utskottet erfarit att golfbanan kommer att anläggas så att den inte kommer närmare än 250 meter från kyrkomuren. Vidare planeras ett slutet dräneringssystem för att minimera avrinningen från golfbanan.

Utskottet föreslår att finansmotion nr 28/1999-2000 förkastas med hänvisning till det ovan anförda.

48 Ht. TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. ÖVRIG TRAFIK

48.10.45 Understöd för kollektivtrafik

I ltl Anne-May Pehrssons m.fl. finansmotion nr 29/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 48.10.45 höjs med 90.000 mark för att utreda olika alternativ i syfte att öka kollektivåkandet i landskapet Åland.

I ltl Fredrik Lindqvists m.fl. finansmotion nr 30/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 48.10.45 höjs med 325.000 mark för att förbättra kvälls- och nattrafiken på landsbygden.

I ltl Lotta Wickström-Johanssons m.fl. finansmotion nr 31/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 48.10.45 höjs med 2.000.000 mark för ett projekt under år 2000 i syfte att öka bruket av kollektivtrafik, bland annat genom en kraftig subventionering av biljettpriset.

Utskottet föreslår att landskapsstyrelsen utreder hur utnyttjandet av kollektivtrafiken kan förbättras. Enligt utskottet bör landskapsstyrelsen utreda dels hur stora subventioner som behövs för att biljettpriserna inte skall utgöra ett hinder för kollektivåkandet, dels hur antalet bussturer kan utökas på kvällar och helger. Biljettpriserna skall vara så konkurrenskraftiga att fler människor väljer att åka kollektivt. Turerna bör dessutom anpassas till de önskemål och behov som kartläggs. Landskapsstyrelsen föreslås återkomma till lagtinget med konkreta åtgärdsförslag samt vid behov begära erforderliga tilläggsmedel.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att finansmotionerna nr 29, 30 och 31/1999-2000 förkastas.

20. SKÄRGÅRDSTRAFIKEN

48.20.20 Verksamhetens utgifter (VR)

I ltl Per-Erik Erikssons m.fl. finansmotion nr 32/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 48.20.20 höjs med 1.000.000 mark för att säkerställa tilläggstrafik på Föglölinjen under perioden 15 maj - 3 september samt under övriga stora helger.

I ltl Olof Erlands m.fl. finansmotion nr 33/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 48.20.20 höjs med 3.500.000 mark för att tillgodose behovet av tilläggstrafik under sommarmånaderna.

Utskottet finner att nuvarande kapacitet på Föglölinjen och Norra linjen inte har räckt till under sommarmånaderna. Det är därför angeläget att landskapsstyrelsen löser frågan om tilläggstrafik i god tid före inkommande sommar. Landskapsstyrelsen kan återkomma till lagtinget med konkreta åtgärdsförslag samt förslag till erforderliga tilläggsanslag.

Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att finansmotionerna nr 32 och 33/1999-2000 förkastas.

48.20.70 Anskaffning av fartyg och färjor (R)

Landskapsstyrelsen har i budgetförslaget upptagit ett anslag om 300.000 för planering av en ny färja anpassad till transportbehoven på Föglölinjen. Utskottet anser att landskapsstyrelsen vid anskaffandet att nytt tonnage skall vara uppmärksam på de önskemål som skärgårdsborna framför beträffande valet av tonnage samt även beakta att tonnaget är lämpligt för korttruttstrafik.

30. VÄGAR, BROAR, HAMNAR OCH LINFÄRJOR

48.30.77 Vägbyggnads- och vägförbättringsarbeten (R)

I ltl Runar Karlssons m.fl. finansmotion nr 34/1999-2000 föreslås att anslaget under momentet 48.30.77 höjs med 200.000 mark för projektering av vägsträckorna Långbergsöda-Tengsödavik och Syllöda-Tengsöda.

I ltl Runar Karlssons m.fl. finansmotion nr 35/1999-2000 föreslås att anslaget under moment 48.30.77 höjs med 150.000 mark för projektering av vägen Pettböle-Nääs.

Utskottet föreslår att finansmotionerna nr 34/1999-2000 och nr 35/1999-2000 förkastas med hänvisning till landskapsstyrelsens trafikplan.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 17 november 1999 inbegärt finansutskottets yttrande över framställningen.

Motioner

I anslutning till framställningen har utskottet behandlat följande finansmotioner:

Vtm Bert Häggblom: Om att inkomstanslaget under moment 38.80.23 Posten på Åland om 10.000.000 miljoner mark utgår. (FM nr 1/1999-2000).

Ltl Dennis Jansson m.fl.: Om komplettering av motiveringen till kapitlet 42.30 Ålands statistik- och utredningsbyrå. (FM nr 2/1999-2000).

Ltl Britt Lundberg m.fl.: Om höjning av anslaget för Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhetens utgifter (42.30.20) med 150.000 mark för en utredning av lönebildningen på Åland. (FM nr 3/1999-2000).

Ltl Lotta Wickström-Johansson m.fl.: Om höjning av anslaget för lagberedningen, verksamhetens utgifter (42.40.01) med 250.000 mark för en tjänst som lagberedare. (FM nr 4/1999-2000).

Ltl Barbro Sundback m.fl.: Om höjning av anslaget för främjande av rundradioverksamhet (43.05.60) med 300.000 mark (FM nr 5/1999-2000).

Ltl Jörgen Strand m.fl.: Om höjning av anslaget för understödande av politisk verksamhet (43.15.50) med 90.000 mark för politisk ungdomsverksamhet. (FM nr 6/1999-2000).

Ltl Ritva Sarin-Grufberg m.fl.: Om höjning av anslaget för landskapsstöd till organisationer inom bostadsbranschen (43.25.51) med 50.000 mark som startstöd till Ålands bostadsrättsförening. (FM nr 7/1999-2000).

Ltl Ritva Sarin-Grufberg m.fl.: Om höjning av anslaget för kapitalinsats i organisation vars syfte är att tillgodose behovet av studieboheter på Åland (43.25.88) med 1.000.000 mark. (FM nr 8/1999-2000).

Ltl Fredrik Lindqvist m.fl.: Om höjning av anslaget för understöd för befrämjande av förnybar energi (43.27.40) med 4.600.000 mark. (FM nr 9/1999-2000).

Ltl Ronald Boman m.fl.: Om att anslaget för uppförande av tingshus (43.40.76) sänks med 3.000.000 mark. (FM nr 10/1999-2000).

Ltl Fredrik Lindqvist m.fl.: Om höjning av anslaget för Ålands polisdistrikt, verksamhetens utgifter (43.60.20) med 500.000 mark för narkotikabekämpning. (FM nr 11/1999-2000).

Ltl Barbro Sundback m.fl.: Om komplettering av motiveringen till kapitlet 44.01 Finansavdelningens förvaltningsområde, allmän förvaltning. (FM nr 12/1999-2000).

Vtm Ragnar Erlandsson m.fl.: Om komplettering av motiveringen till moment 44.10.74 Infrastrukturella investeringar. (FM nr 13/1999-2000).

Ltl Jörgen Strand m.fl.: Om höjning av anslaget för infrastrukturella investeringar (44.10.74) med 2.100.000 mark för en uppvärmd grusplan. (FM nr 14/1999-2000).

Ltl Barbro Sundback m.fl.: Om upptagande av ett anslag om 3.000.000 mark på ett nytt moment under kapitlet 44.95 Enligt förvaltningsområde icke fördelade utgifter för lokala lönejusteringar för att minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män inom landskapsförvaltningen. (FM nr 15/1999-2000).

Ltl Fredrik Lindqvist m.fl.: Om höjning av anslaget för övriga sociala uppgifter, verksamhetens utgifter (45.10.01) med 500.000 mark för narkotikabekämpande åtgärder. (FM nr 16/1999-2000).

Ltl Barbro Sundback m.fl.: Om höjning av anslaget för övriga sociala uppgifter, verksamhetens utgifter (45.10.01) med 150.000 mark för en handikappombudsman. (FM nr 17/1999-2000).

Ltl Barbro Sundback m.fl.: Om höjning av anslaget för bostadsbidrag (45.10.50) med 500.000 mark för att öka bidraget för ensamförsörjare. (FM nr 18/1999-2000).

Ltl Barbro Sundback m.fl.: Om höjning av anslaget för stödande av cancersjuka (45.25.51) med 800.000 mark för att trygga cancerpatienternas lika rätt till utkomstskydd. (FM nr 19/1999-2000).

Ltl Barbro Sundback m.fl.: Om höjning av anslaget för övrig veterinärvård, verksamhetens utgifter (45.35.01) med 150.000 mark för ett djurskyddshem. (FM nr 20/1999-2000).

Ltl Ronald Boman: Om höjning av anslaget för Ålands hälso- och sjukvård, verksamhetens utgifter (45.70.20) med 7.000.000 mark för ett Ålandstillägg för vårdpersonalen. (FM nr 21/1999-2000).

Ltl Raija-Liisa Eklöw m.fl.: Om höjning av anslaget för Ålands hälso- och sjukvård, verksamhetens utgifter (45.70.20) med 5.000.000 mark som lönepåslag till vårdpersonalen. (FM 22/1999-2000).

Ltl Anne-May Pehrsson m.fl.: Om höjning av anslaget för Ålands hälso- och sjukvård, verksamhetens utgifter (45.70.20) med 500.000 mark för inrättande av en krisgrupp. (FM nr 23/1999-2000).

Ltl Britt Lundberg m.fl.: Om höjning av anslaget för Ålands hälso- och sjukvård, verksamhetens utgifter (45.70.20) med 190.000 mark för en ungdomsmottagning. (FM nr 24/1999-2000).

Ltl Barbro Sundback m.fl.: Om komplettering av motiveringen till huvudtitel 46 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde. (FM nr 25/1999-2000).

Ltl Gun-Mari Lindholm m.fl.: Om höjning av anslaget för finansieringsstöd för detaljhandeln i skärgården (47.06.46) med 200.000 mark. (FM nr 26/1999-2000).

Ltl Jan-Erik Mattsson m.fl.: Om höjning av anslaget för turismens främjande (47.07.40) med 400.000 mark. (FM nr 27/1999-2000).

Ltl Barbro Sundback m.fl.: Om komplettering av motiveringen till moment 47.52.77 Utvecklande av Grelsby kungsgård. (FM nr 28/1999-2000).

Ltl Anne-May Pehrsson m.fl.: Om höjning av anslaget för understöd för kollektivtrafiken (48.10.45) med 90.000 mark för en utredning i syfte att öka kollektivåkandet. (FM nr 29/1999-2000).

Ltl Fredrik Lindqvist m.fl.: Om höjning av anslaget för understöd för kollektivtrafik (48.10.45) med 325.000 mark för förbättring av kvälls- och nattrafik på landsbygden. (FM nr 30/1999-2000).

Ltl Lotta Wickström-Johansson m.fl.: Om höjning av anslaget för understöd för kollektivtrafik (48.10.45) med 2.000.000 mark för ett projekt i syfte att öka bruket av kollektivtrafik. (FM nr 31/1999-2000).

Ltl Per-Erik Eriksson m.fl.: Om höjning av anslaget för skärgårdstrafiken, verksamhetens utgifter (48.20.20) med 1.000.000 mark för att säkerställa tilläggstrafik på Föglölinjen. (FM nr 32/1999-2000).

Ltl Olof Erland m.fl.: Om höjning av anslaget för skärgårdstrafiken, verksamhetens utgifter (48.20.20) med 3.500.000 mark för att tillgodose behovet av tilläggstrafik under

sommarmånaderna. (FM nr 33/1999-2000).

Ltl Runar Karlsson m.fl.: Om höjning av anslaget för vägbyggnads- och vägförbättringsarbeten (48.30.77) med 200.000 mark för projektering av vägsträckorna Långbergsöda-Tengsödavik och Syllöda-Tengsöda. (FM nr 34/1999-2000).

Ltl Runar Karlsson m.fl.: Om höjning av anslaget för vägbyggnads- och vägförbättringsarbeten (48.30.77) med 150.000 mark för projektering av vägen Pettböle-Näås. (FM nr 35/1999-2000).

Sakkunniga

Utskottet har i ärendet hört lantrådet Roger Jansson, vicelanträdet Roger Nordlund, landskapsstyrelseledamöterna Gun Carlson, Anders Englund, Anders Eriksson och Harriet Lindeman, finanschefen Dan E. Eriksson, verkställande direktören för Ålands redarförening Hans Ahlström, t.f. verställande direktören för Ålands turistförbund Dan Backman, förvaltningschefen Björn-Olof Ehrnström, avdelningschefen Yvonne Eliasson, museichefen Kjell Ekström, kommundirektören Niklas Eriksson, vik. bostadslåneinspektören Sten Eriksson, verkställande direktören för Ålands handelskammare Agneta Erlandsson, vicetalmannen och ordföranden i kongress- och kulturhuskommittén Ragnar Erlandsson, avtalschefen Jörgen Erlund, överinspektören Göran Frantzén, lagman Kim Fröman, konsulten för Pedago Interaktiv Ab Anders Gustafsson, verkställande direktören för Marstad Ab Monica Hansen, avdelningschefen Carin Holmqvist, verkställande direktören för Bror Husell Chartering Ab Ltd Jhonny Husell, lagtingets sekreterare Lars Ingmar Johansson, lagberedningschefen Lars Karlsson, landskapsveterinären Mikael Karring, ombudsmannen Christer Kullman och styrelsemedlemmen från Ålands företagarförening Bengt Lindfors, verkställande direktören för Allbygg Ab Christer Lindholm, kommissarien Olof Lindqvist, verkställande direktören för Ålands kommunförbund Sigurd Lindvall, verkställande direktören för Ålands Elandelslag Henrik Lundberg, avdelningschefen Tomas Lundberg, byråchef Jan-Ole Lönnblad, försöksledaren vid Ålands teknologocentrum Robert Mansén, äldre konstapeln Åke Mattsson, jämställdhetsinspektören Vivan Nikula, väghållningschef Gunther Nordas, verkställande direktören för Ålands Telefon Ab Stefan Olofsson, IT-assistenten vid Ålands teknologocentrum Fredrik Pettersson, verkställande direktören för Ålands radio och TV Pia Rothberg-Olofsson, sjötrafikinspektör Raimo Toivonen, verkställande direktören för Posten på Åland Torsten Wikstrand, enhetschefen Kurt Åberg,

Närvarande

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Viveka Eriksson, vice ordföranden Holmberg samt ledamöterna Dennis Jansson, Jan-Erik Mattsson och ersättaren Sarin-Grufberg.

Reservation

Ordföranden Viveka Eriksson och ersättaren Ritva Sarin-Grufberg har fogat en gemensam reservation till betänkandet.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att lagtinget antar landskapsstyrelsens förslag till budget för landskapet Åland under år 2000 med följande ändringar samt bemyndigar landskapsstyrelsen att uppta för budgetens förverkligande erforderliga lån

	Landskaps- styrelsens förslag	Finans- utskottets förslag
INKOMSTER		
<u>Avdelning 39</u>		
39. SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, FINANSIERINGSINKOMSTER	1.100.759.000	1.097.777.000
30. UPPTAGNA LÅN	37.504.000	34.522.000
90. Finansieringslån	22.504.000	19.522.000
Inkomsternas totalbelopp	1.284.564.000	1.281.582.000
UTGIFTER		
<u>Huvudtitel 41</u>		
41. LAGTINGET	11.854.000	11.864.000
10. LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	1.395.000	1.405.000
18. Dispositionsmedel	240.000	250.000
<u>Huvudtitel 42</u>		
42. LANDSKAPSSTYRELSEN	12.805.000	12.813.000
20. KONSUMENTRÅDGIVNING	127.000	135.000
01. Verksamhetens utgifter (VR)	127.000	135.000
<u>Huvudtitel 43</u>		
43. KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	88.316.000	85.316.000
40. FASTIGHETSFÖRVALTNING	11.209.000	8.209.000
76. Uppförande av tingshus (R)	3.000.000	-
Utgifternas totalbelopp	1.284.564.000	1.281.582.000

att lagtinget bemyndigar landskapsstyrelsen att ikläda sig de förpliktelser som verkställandet av förvaltningen för

- 27 -

INTERREG II-programmet för skärgården medför samt
att lagtinget måtte förkasta finansmotionerna nr 1 - 35/1999-
2000

Mariehamn den 9 december 1999

Ordförande

Viveka Eriksson

Sekreterare

Marine Holm-Johansson

RESERVATION

Vi har avvikande åsikt på två punkter.

Under moment 43.40.76 föreslås i landskapsstyrelsens budgetförslag ett anslag för projektering av ett tingshus. Utskottsmajoriteten föreslår att byggstarten för tingshuset framskjuts. Vi anser att tingshuset inte skall uppföras av landskapsstyrelsen. På andra orter i riket där tingshus uppförts har privata, ofta samhällsnyttiga, bolag uppfört byggnaden som sedan hyrts upp av justitieministeriet. Det finns ingen anledning, speciellt mot bakgrund av de stora investeringsbehov framöver enligt landskapets budget, att med samhällsmedel bekosta en byggnad som landskapet inte har skyldighet att uppföra.

Under moment 44.10.74 som berör de s.k. infrastrukturella satsningarna, har utskottet preciserat begreppet infrastrukturella satsningar. Utskottet anser att begreppet kunde bytas ut mot Projekt med betydande samhällsekonomiska effekter och att landskapet i fortsättningen kan stå för investeringskostnaderna för sådana projekt om de har stora spridningseffekter, förbättrar den regionala balansen och utjämnar säsongskillnaderna inom besöksnäringen.

Vi anser till skillnad från utskottsmajoriteten att både en simhall i Godby som beskrivs i motion nr 13 och uppvärmda grusplaner som beskrivs i motion nr 14 uppfyller kriterierna och föreslår att de skall förverkligas med landskapsmedel förutsatt att driften inte belastar landskapsbudgeten. Vidare föreslår vi att satsningarna skall anpassas till den allmänna byggnadskonjunkturen och den under allmänna motiveringen efterlysta turordningen för igångsättande av projekt.

Mariehamn den 16 december 1999

Viveka Eriksson

Ritva Sarin-Grufberg